

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci navrhovateľky : **H. J.**, bývajúca v B., proti odporcovi : **J. J.**, bývajúci v B., zastúpený JUDr. M. B., advokátkou v B., **o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 24 C 157/1998, o dovolaní odporcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 15. júna 2009 sp.zn. 12 Co 90/2009

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a** .

Navrhovateľke náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V uznesením z 15. apríla 2009 č.k. 24 C 157/1998-373 dovolacie konanie zastavil a vyslovil, že odporcovi bude vrátený súdny poplatok zaplatený v kolkoch vo výške 126,15 € prostredníctvom Daňového úradu Bratislava V po právoplatnosti uznesenia. V odôvodnení uviedol, že odporca prostredníctvom právneho zástupcu podaním zo dňa 28.3.2008 podal dovolanie voči rozhodnutiu odvolacieho súdu. Výzvou zo dňa 5.3.2009 vyzval odporcu ako dovoľateľa na doplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie vo výške 4 503,-- € na účet súdu v lehote 10 dní pod následkami zastavenia dovolacieho konania. Právnej zástupkyňi odporcu bola výzva osobne doručená 18.3.2009, súdny poplatok v stanovenej lehote doplatený nebol. Z uvedených dôvodov teda zastavil dovolacie konanie voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. januára 2008 č.k. 4 Co 358/2006-334.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Bratislave uznesením z 15. júna 2009 č.k. 12 Co 90/2009-377 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že z obsahu spisu jednoznačne

vyplýva, že dovolateľ svoju poplatkovú povinnosť v čase podania dovolania v plnom rozsahu nespĺnil, preto bol súdom prvého stupňa vyzvaný uznesením zo dňa 5.3.2009 na doplatenie súdneho poplatku za dovolanie, a to v intenciách pokynov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14.7.2008 a 20.1.2009, ktorými bol súd prvého stupňa viazaný. V súlade s ustanovením § 49 ods. 1 O.s.p. výzva na doplatenie súdneho poplatku zo dňa 5.3.2009 bola doručená právnej zástupkyňi dovolateľa do vlastných rúk dňa 18.3.2009, ktorého súd poučil o dôsledkoch jeho nedoplatenia. Pokiaľ dovolateľ poukazoval na ustanovenie § 6 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. a položky 6 písm.a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, tu odvolací súd poukazuje na citované ustanovenie § 7 ods. 7, 9 citovaného zákona v znení platnom ku dňu 28.3.2008 (podanie dovolania – vznik poplatkovej povinnosti), ako aj uvedené prípisy Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorými bol súd prvého stupňa viazaný. Z obsahu spisu vyplýva, že dovolateľ súdny poplatok za dovolanie v plnom rozsahu nezaplatil, preto ak súd prvého stupňa zastavil dovolacie konanie pre nedoplatenie súdneho poplatku rozhodol správne.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie odporca, ktorý prípustnosť dovolania odvodzoval z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm.a/ O.s.p. Namietal, že poplatková povinnosť podľa položky 6/b sadzobníka zákona č. 71/1992 Zb. sa vzťahuje nie na procesný úkon, ktorým je podanie dovolania, ale za konanie o vyporiadanie BSM. Navrhol napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spolu s uznesením okresného súdu zrušiť ako nezákonné a ďalej pokračovať v rozhodovaní o jeho dovolaní vo veci samej tak ako to uviedol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm.a/ O.s.p.), alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu

dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm.c/) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm.c/ (§ 239 ods. 1 písm.b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm.a/ O.s.p.), alebo ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na poklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm.b/ O.s.p.), alebo ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm.c/ O.s.p.).

Keďže dovolaním napadnuté potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v § 239 ods. 1, 2 O.s.p., je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu uzneseniu, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonnom ustanovení skutočne trpí.

So zreteľom na odporcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že

v prejednávanej veci mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Odporca v podanom dovolaní namietal, že položka 6 písm.b/ sadzobníka sa vzťahuje nie na procesný úkon, ktorým je podanie dovolania, ale za konanie o vysporiadaní BSM. Uvedená dvojfázovosť podobne je aj v konkurznom a vyrovnávacom konaní sa pre dovolacie konanie prejavuje tak, že z dovolacieho návrhu sa zaplatí poplatok vo výške 4 000,-- Sk a len ak dovolací súd meritórne rozhodne podľa § 243b ods. 2, i/, f/ O.s.p., dôjde k vyrubeniu súdneho poplatku z ceny nároku, ktorý v dovolaní bol spochybnený, teda opäť nie z celej hodnoty majetku BSM, teda aj tej, ktorá opravným prostriedkom spochybnená nebola, podobne ako je tomu aj pri rozhodovaní pred okresným súdom. Podľa jeho názoru dovolací úkon, v danom prípade jeho dovolanie je potrebné posudzovať podľa položky 6 písm.a/ sadzobníka z návrhu na vysporiadanie BSM, kedy sa platí poplatok vo výške 2 000,-- Sk, za dovolacie konanie 4 000,-- Sk.

Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím.

Z obsahu dovolania odporcu je zrejmé, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p. vyvodzuje z toho, že súdy nižších stupňov pri rozhodovaní o jeho poplatkovej povinnosti postupovali v rozpore so zákonom, v dôsledku čoho došlo nesprávne k zastaveniu konania. Vydaním takéhoto nesprávneho rozhodnutia mu súdy v podstate zabránili, na základe riadne uplatneného práva, domáhať sa vydania rozhodnutia vo veci samej.

Občiansky súdny poriadok v § 1 upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní, tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 3 O.s.p. občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie. Každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené.

Citované zákonné ustanovenia sú vyjadrením základného poslania občianskeho súdneho procesu. V jeho zmysle je prvoradou povinnosťou súdu zabezpečiť svojou činnosťou výkon spravodlivosti tak, aby nedošlo k jej odopreniu. Súdny proces musí byť jednou zo záruk zákonnosti, v rámci ktorej musí byť zabezpečená právna istota pri aplikácii práva súdom, a to v rozsahu zabezpečujúcom naplnenie spravodlivej ochrany subjektívnych práv účastníkov konania v zmysle čl. 46 Ústavy SR, resp. čl. 6 Dohovoru o ľudských právach a základných slobôd.

Neoddeliteľnou súčasťou občianskeho súdneho procesu je aj konanie a rozhodovanie súdov vo veciach súdnych poplatkov. Aj v tejto fáze konania musia súdy postupovať tak, aby bolo naplnené právo každého domáhať sa na súde jeho ochrany v prípade, že bolo ohrozené alebo porušené. Zastaviť konanie pre nesplnenie poplatkovej povinnosti, a teda žalobou uplatnený nárok vecne neprejednať, možno len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok. Ak súd konanie zastaví z dôvodu, že účastník nezaplatí súdny poplatok, hoci zákonné podmienky na takýto postup nie sú splnené, dochádza tu v podstate k znemožneniu práva domôcť sa jeho ochrany na súde, a teda k postupu, ktorým súd odníme účastníkovi možnosť konať pred súdom.

Podľa dovolacieho súdu v posudzovanej veci súdy nižších stupňov pri skúmaní splnenia poplatkovej povinnosti v dovolacom konaní zo strany odporcu postupovali v súlade s Občianskym súdnym poriadkom, resp. so zákonom č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

V zmysle § 7 ods. 7 zákona č. 71/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov, v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je základom poplatku cena všetkých vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a ostatných hodnôt, ktoré sa pritom vyporiadávajú.

V zmysle § 7 ods. 9 hore citovaného zákona v odvolacom konaní je základom poplatku cena nároku uplatňovaného v dovolaní. To platí i pre dovolanie.

Teda pre odvolacie a dovolacie konanie platí, že základom je cena nároku uplatňovaného v odvolaní, či dovolaní (pri dovolaní sa zo základu metodicky vyrúbi poplatok, akoby šlo o odvolanie, a násobí sa dvoma – § 6 ods. 2). Cena nároku bude zistiteľná podľa toho, aká časť rozsudku je napadnutá a aký je rozsah prieskumnej povinnosti dovolacieho súdu. Právna úprava označuje za poplatníka toho, kto podal dovolanie a základom je cena nároku uplatňovaného v dovolaní. Zostáva preto otvorenou len otázka, čo je v konaní o vyporiadanie BSM cena nároku uplatňovaného v dovolaní. Spravidla to bude rozsah vecí a iných aktív, o ktorých dovolateľ tvrdí, že by mali byť vyporiadané na rozdiel od rozsudku odvolacieho súdu a prikázané jemu, a to z rôznych dôvodov. Dovolateľ prakticky môže tvrdiť, že vec nepatrí do výlučného vlastníctva jeho odporcu, ale do BSM, že do BSM patria aj iné veci, ktoré neboli predmetom vyporiadania, že cena vecí je vyššia a preto mal dostať viac na peňažnom vyrovnaní a pod. Smerodajný bude rozdiel medzi tým, čo hodnotovo dovolateľ tvrdí, že má dostať a tým, čo dostal podľa rozsudku odvolacieho súdu. Môže však vzniknúť situácia, že dovolateľ sa domáha iného rozdelenia vecí, a to tak, že veci, ktoré dostal jeho odporca žiada prikázať do svojho výlučného vlastníctva. So zreteľom na hodnotový princíp všeobecne uplatňovaný pri percentuálnej sadzbe možno usudzovať, že súdny poplatok v odvolacom resp. dovolacom konaní sa za konanie vyrubuje v rozsahu, v akom dovolateľ, či dovolateľ žiada pre seba hodnotovo viac, ako podľa rozsudku súdu prvého stupňa, či odvolacieho súdu dostal. Bude to takmer vždy, lebo cieľom odvolania, resp. dovolania je spravidla zmena „získanej“ hodnoty v prospech dovolateľa. Skôr teoreticky možno konštruovať prípad, kde účastníci hodnotovo dostali rovnaké podiely a dovolateľ žiada presne tie veci, či práva, ktoré podľa rozsudku pripadli jeho odporcovi. Tam by dovolateľ platil súdny poplatok z ceny vecí a práv, ktoré dostal podľa rozsudku jeho odporca.

Odporca v dovolaní proti rozsudku odvolacieho súdu namietal inú vadu konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p. ako aj nesprávne právne posúdenie v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p. a spochybnil neúplné a nesprávne zistenie skutkového stavu vecí, nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Namietal vykonanie dôkazov v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, zistenie všeobecnej ceny delených nehnuteľností, s čím súvisí aj primeraná náhrada ako aj vyporiadanie nehnuteľností. Dovolateľ teda napadol celý nárok uplatňovaný v odvolaní, teda všetky veci a aktíva, ktoré doposiaľ boli vyporiadané v konaní pred súdom prvého stupňa a odvolacím súdom, ktorých celková hodnota predstavuje sumu 77 272, 685 €. Dovolateľ zaplatil poplatok z dovolania v sume 132,77 € a preto súdy nižších stupňov postupovali v súlade s Občianskym

súdnym poriadkom ako aj zákonom č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších zmien a predpisov, pokiaľ výzvou zo dňa 5.3.2009 dorubili odporcovi ako dovolateľovi súdny poplatok za dovolanie v sume 4 503,-- € v zmysle § 6 ods. 2 a položky 6 písm.b/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch. Postupom nižších súdov tým, že zastavili konanie o dovolaní pre nezaplatenie poplatku za dovolanie, nebola odporcovi odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p.

Nakoľko prípustnosť dovolania odporcovi nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 ods. 1, 2 O.s.p., ani z § 237 O.s.p., odmietol Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie v súlade s ustanovením § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.

V dovolacom konaní nebol odporca úspešný a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo navrhovateľke (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal navrhovateľke náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2010

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová